

प्रेस विज्ञप्ति

नेपालकै पहिलो लघुजलविद्युत मिनीग्रीड नियमित संचालनमा

बागलुङ. जिल्ला स्थित नेपालकै पहिलो ६ लघुजलविद्युत आयोजनाहरूलाई एकीकृत गरी बनाईएको नमुना मिनीग्रीड औपचारिक रूपमा संचालनमा आएको छ। सो मिनीग्रीडको वातावरण मन्त्री हेमराज तातेडले मंगलवार उद्घाटन गर्नुभयो।

उद्घाटन कार्यक्रममा मन्त्री तातेडले सो आयोजना दक्षिण एसिया कै नमुना भएको बताउनुहुँदै स्थानीय जनताको सक्रिय सहभागिताको प्रशंसा गर्नुभयो। साथै सो आयोजनालाई राष्ट्रिय प्रशारण लाईनमा जोड्नका लागि पहल भैरहेको भन्नुहुँदै त्यस्ता मिनीग्रीड आयोजनाहरूले स्थानिय क्षेत्रको आर्थिक, सामाजिक विकास र जिवनस्तर सुधारमा ठुलो भुमिका खेल्ने विश्वास व्यक्त गर्नु भयो। त्यस्तै पूर्व जलस्रोत मन्त्री दिपक ज्ञवालिले मिनीग्रीड निर्माणले बिधमान ऊर्जा संकट समाधानको बाटो खोलेको सहि बताउनुहुँदै यस्ता कार्यहरू अन्य जिल्लाहरूमा समेत विस्तार गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो। पूर्व ऊर्जा राज्य मन्त्र रामजी शर्माले भैगोलिक जटिलताले देशको सबै क्षेत्रमा राष्ट्रिय प्रशारण लाईन पुर्याउन गाह्रो भएकोले यस्ता आयोजना सहि विकल्प भएको बताउनुभयो। कार्यक्रममा बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक डा गोविन्द राज पोखलले नेपालले अवलम्बन गरेको सार्वजनिक निजी साभुदारीको अभ्यास उदाहरणीय भएको बताउनुहुँदै सो पद्धती मार्फत् ग्रामिण समुदायमा नबिकरणीय उर्जाको पहुँच विस्तारमा सहज भएको बताउनुभयो। कार्यक्रममा सो कालुङखोला ऊर्जा उपत्यका मिनीग्रीड परियोजना सहकारीका अध्यक्ष टेक बहादुर श्रेष्ठले मिनीग्रीड बनाइएका ६ वटा लघुजलविद्युत आयोजनाहरूबाट साना ठुला गरि ५५ वटा चिस्यान केन्द्र, सूचना केन्द्र, जस्ता उद्योग संचालनमा ल्याईएको जानकारी दिनुभयो।

बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको ग्रामीण जीविकोपार्जनको लागि नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम अन्तर्गत जिल्लाका दक्षिण भेग स्थित-राङखानी, सखुवा, दमेक र पैयुथनथाप गाविसमा कालुङ खोलाबाट उत्पादित ६ वटा लघुजलविद्युत आयोजनाहरूलाई जोडेर स्थानिय स्तरमा ग्रिड निर्माण गरिएको हो। ती परियोजनाहरूबाट उत्पादन भएको १ सय ७ किलोवाट विद्युतलाई ८ किलोमिटर लामो ११ केभी प्रशारण लाइनमा जोडिएको छ। ती परियोजनाहरूबाट १२ सय घर घुुरी लाभान्वित हुँदै आएका छन्। उक्त कालुङ खोला ऊर्जा उपत्यका मिनीग्रीड परियोजना निर्माण सम्पन्न भई सन् २०११ को जुलाई देखि परिक्षणको रूपमा सञ्चालन भइरहेको छ।

बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमको सहयोगमा संचालित ग्रामीण जीविकोपार्जनको लागि नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रमको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा नमूना मिनीग्रीड परियोजनाको स्थापना भएको हो। मिनीग्रीड ब्यस्थापन गर्न स्थानीय क्षेत्रमा ऊर्जा उपत्यका मीनीग्रीड सहकारी संस्थाको स्थापना भएको छ। मिनीग्रीड ब्यवस्थापन प्रक्रिया अनुसार मिनीग्रीड सहकारीले ग्रीड संचालन र विद्युत वितरणको काम गर्ने छ भने प्रत्येक लघु जलविद्युत परियोजनाले विद्युत उत्पादकको रूपमा काम गर्ने छन्।

यस मिनीग्रीडलाई राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्न केन्द्रले पहल गरिरहेको छ भने विस्तृत सर्भेक्षण अध्ययन समेत सम्पन्न भइसकेको छ । सो अध्ययन अनुसार यो प्राविधिक र आर्थिक रूपले सफल देखिएको छ । मिनीग्रीडलाई ग्रीडमा नमूना परियोजनाको रूपमा जोड्नका लागि नेपाल सरकार ऊर्जा मन्त्रालय, वातावरण मन्त्रालय, नेपाल विद्युत प्राविधिकरण र बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबीच मंत्री र सचीवस्तरीय निर्णय भइसकेको छ ।

नेपालका सबै ठाउँमा केन्द्रीय प्रसारण पुर्याउन आर्थिकरूपले महंगो र भौगोलिक रूपले कठिनाई हुने भएकाले स्थानीयस्तरमा बग्ने स-साना खोलानालाबाट विद्युत उत्पादन गरी ग्रामीण जनताको विद्युतको आवश्यकता पूरा गर्न लघुजलविद्युतलाई एक भरपर्दो विकल्प मान्न सकिन्छ । यस जिल्लामा रहेका अन्य लघुजलविद्युत आयोजनाहरूलाई एकीकृत गरी राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्न सकिने सम्भावना रहेको छ । त्यसो भएमा यस जिल्लामा निर्माण भएका ती लघुजलविद्युत आयोजनाहरूबाट उत्पादित विद्युतले मुलुकका अन्य भेगका जनतालाई पनि अन्धकारबाट मुक्त गर्न सहयोग पुग्नेछ । यसलाई मनन गरी मुलुकमै पहिलोपटक लघुजलविद्युत आयोजनाहरूलाई मिनीग्रीडमा जोड्ने काम भएको छ ।

उक्त मिनीग्रीडको सफल परीक्षणपश्चात गुणस्तरीय विद्युत २४ सै घण्टा उपलब्ध भएको छ । यसले गर्दा उत्पादन मुलक क्षेत्रमा विद्युतको प्रयोगलाई विस्तार गरी स्थानिय क्षेत्रमा थप रोजगारीको सम्भावनालाई बढाएको छ ।

यसरी नविकरणीय ऊर्जालाई मूलधारको ऊर्जाको रूपमा उपयोग गर्ने नीतिलाई मिनीग्रीड परियोजनाले मूर्त तुल्याएको छ । यसले ग्रीडको संभावना नरहेको ठाँउमा मिनीग्रीडले भरपर्दो विद्युतको स्रोतको रूपमा सेवा प्रदान गर्ने छ भने राष्ट्रिय ग्रीड नजिक भएको ठाँउमा मिनीग्रीडलाई राष्ट्रिय ग्रीडमा जोडेर केहि हदसम्म आजको ऊर्जा संकटलाई कमी गर्न सकिनेछ । मिनीग्रीडको प्राविधिक र व्यवस्थापकीय अनुभव अन्य ठाँउको लागि पनि उदाहरणीय हुन सक्छ । उक्त कुरा अफगानिस्तानको उच्चस्तरीय टोलीले हालै सम्पन्न गरेको अध्ययन भ्रमणले अन्य मुलुकका लागि समेत नमूना बनेको छ ।

लघुजलविद्युतको उपयोगको हिसाबले बागलुङ जिल्ला देशकै पहिलो जिल्ला पनि हो । यस जिल्लामा हालसम्म करिब ३ मेगावाट विद्युत लघुजलविद्युत उत्पादन भैसकेको छ भने अझै करिब १ मेगावाट बराबरका आयोजनाहरू निर्माणका विभिन्न चरणमा रहेका छन् । नेपालमा हालसम्म देशका ५० जिल्लामा लघुजलविद्युतबाट करिब २० मेगावाट विद्युत उत्पादन भैसकेको छ । यसरी नेपालले लघुजलविद्युतमा दक्षिण एसियामा नै राम्रो सफलता हासिल गरेको छ ।

.....
(कृष्ण चन्द्र पौडेल)

सूचना प्रवाह अधिकृत